

Gazeta Krakowska.

Wychodzi codziennie oprócz niedziel
i świąt uroczystych w drukarni
STANISŁAWA GIESZKOWSKIEGO.

№ 90.

Kwartalnie kosztuje złotych szesna-
ście miesięcznie złotych sześć.

ŚRODA 21 Kwietnia 1847 roku.

OBSERWACJE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina	Bar. do C° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podz. Reau.	Psycho- metr	Wiatr	Staa Atmosfery	Zjawiska napowietrze i różne uwagi
19	27 ⁷ 4 ³³ 855	1° 42	03	WPl. Wschodni słaby	Pogoda	
	4. 884	11. 41	77	WPn. Wschodni ..	Pogoda z Chmurami	
10	4. 40	7. 42	62	Wschodni ..	Pogoda	

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

WODY LEKARSKIE IWONICKIE.

(Tłumaczenie z niemieckiego.)

Od wielu lat zwykła była C. K. galicyjska generałna Komenda posyłać żoźzowatych (skrofalicznych) chłopców wychowawców szkoły dzieci żołnierskich do kąpiel w szkle z których po sześciu lub ośmiu tygodniach niewyleczeni powracali. Okoliczność ta, jak równie ogłoszona drukiem wiadomość o skutkach wody Iwonickiej Brom i Jod zawierającej a w chorobach żoźzowatych od czasów niepamiętnych używanej, sprawiła iż wspomnianych dopiero wychowawców do Iwonicza posyłano. Raport wojskowych lekarzy, którym dozór nad dziećmi powierzono, obejmują najpomyślniejsze wypadki jakie z używania wód Iwonickich w chorobach żoźzowatych otrzymano.

Zadziwiające skutki jakie zbawienna ta woda w tego rodzaju słabościach sprawia, były powodem do doświadczenia jej i w innych cierpieniach i dla tego prócz dzieci żoźzowatych, wysłano w roku zeszłym do Iwonicza kilku żołnierzy drż (Arthritis) i przeciągniemy wysypkami dotkniętych; jako naoczny świadek miałem sposobność przekonania się o najpomyślniejszych wypadkach jakie z używania wody Iwonickiej otrzymano, przytoczę niektóre z nich.

1. Żoźzowate nabrzmienia gruczołów i owrzodzenia już szyi, już innych części ciała, albo zupełnie wyleczono, albo do tego stopnia polepszenie doprowadzono iż przy powtórzonym używaniu wód w roku bieżącym, zupełnego wyleczenia spodziewać się należało.

2. Równie pomyślnie wypadki okazały się u dzieci w długotrwałych dnawych dolegliwościach, jeżeli tylko cierpienie to z wyrodzeniem połączone lub zbyt zadawniałe nie było.

3. Ze w uporzeczywych wyrzutach żoźzowatych woda Iwonicka zbawiennie działa, przekonał mnie między innymi wypadek następu-

jący. Żołnierz którego całe ciało wyjąwszy twarzy, grubemi strupami pokryte było, kąpał się w szkle i używał rozmaitych leków w tej słabości zalecanych, nie doznawszy atoli najmniejszej ulgi, udał się do Iwonicza, gdzie zupełnie odzyskał zdrowie.

4. W cierpieniach z robaków pochodzących, przewyższa w skutkach woda Iwonicka wszelkie inne środki w tej chorobie zalecane, w odchodach bowiem u dzieci wody tej używających znajdowałem mnóstwo robaków, z tego więc względu zasługuje na szczególniejszą uwagę.

5. W uporzeczywym przez 5 do 6 lat trwającym cierpieniu macicy z znacznego zatwardzenia tego trzewu pochodzącym, picie wody Iwonickiej i kąpiele, znaczną ulgę sprawiło a gdy równie pomyślnie skutki w cierpieniach żoźzowatych z tego samego źródła pochodzących okazały się, wnieść przeto należy, że woda Iwonicka we wszelkich zatwardzeniach części wewnętrznych, zbawiennie działać będzie.

Następnie zwracam jeszcze uwagę na dwa źródła Iwonickie tak zwane Bełkotki, dawniej wielce używane a dziś prawie zapomniane, z których obficie gaz wodorodno-węglisty wydobywa się a którym mieszkańcy tutejszych okolic, chorobami piersi dręczeni, oddychając pomyślnych doznają skutków.

W czasie mej bytności w Iwoniecu widziałem chorego dychawicą wozgrzywą dotkniętego, który leżąc się tym gazem przez sześć tygodni bez zadyszenia się przez całą godzinę chodził, kiedy dawniej przez ćwierć godziny przechadzki używać nie mógł. Z tego wnioskować można iż atmosfera źródła Bełkotki w gaz wodorodno-węglisty i cząstki oleju ziemnego (nafty) zamożna, w kaszlach długociągłych i suchotach wozgrzywych przydatną być może.

Z obowiązku mego powołania udzielam niniejsze na miejscu poczynione spostrzeżenia, świadczące o zbawienności już od wieków znanej i używanej wody Iwonickiej.

Dr. Karol Hampeis Nadlekarz.

Wiadomości zagraniczne.

— Londyn 31 Marca. —

Proklamacja generała Breton z dnia 4 b. m. na którą zwrócił uwagę na onegdajszym posiedzeniu pan Brothwick w interesie swych przyjaciół karlistów jest dokumentem, o którym nikt bez oburzenia wspomnieć nie może. Śmiercią grozi on wszystkim, którzy tylko nawet bez broni spotkanymi będą w towarzystwie karlistów, którzy jakiego karlistę przyjmą w dom swój, chociażby nawet rannego; śmiercią grozi nawet alka dom i sędziom pokoju, którzy przepisanych środków ostrożności nie wypełniają lub nie donoszą władzy, że kto z poddanych ich władzy połączył się z karlistami. Pan Borthwick dowodził dalej, że następca generała Breton, generał Pavia dekret ów adoptował i porównywał dla kontrastu dekret hr. de Montemolin, do swych wiernych stronników w którym poleca, by się uchodzili z przeciwnikami jak najłagodniej a za okrucieństwa odpłacali łagodnością. Pan Borthwick zapytał w końcu czy rząd W. Brytanii uczynił jakie przedstawienie przeciw proklamacji pana Breton?—Lord Palmerston oświadczył, że to nie miało miejsca, ponieważ rząd nie został uwiadomiony urzędową drogą o też, że jednak nikt nie może wątpić, iż podobna proklamacja napełnia rząd tylko oburzeniem i niechęcią. Nie można zaprzeczyć, że przytoczony przez pana Borthwick dekret hrabiego de Montemolin jest daleko więcej ludzkim, ale zapominać nie należy, że to samo stronnictwo, które dziś ten dekret wydało, kiedyś wydało tyle razy wspomnianą proklamację w Durango. Wprawdzie w ostatniej wojnie, z obu stron dopuszczono się niesłychanych okrucieństw, ale rząd królowej ma to za sobą, iż na dekret z Durango podobnymże dekretem nie odpowiedział. Przy tej okoliczności uczynił uwagę lord Palmerston, że ów dekret hrabiego de Montemolin mówi o broni, o walkach, powstaniu i t. p., z czego wnioskować należy, że xiążę, który wydał ten okólnik, pomimo całej swej ludzkości, znowu myśli swą ojczyznę uczynić teatrem wojny domowej i dla tego on (lord Palmerston) oświadczyć musi, że jeżeli stronnicy xięcia podniosą wojnę domową w Hiszpanii, podobne postępowanie nie otrzyma sankcyi ani pochwały rządu angielskiego i że spodziewa się, że ludzie mający w Anglii wpływ na xięcia odwiodą go od tej myśli.

Sir de Lacy Evans, który, jak wiadomo, był dowódcą legii posiłkowej angielskiej w Hiszpanii, zabrał głos by bronić przeciw zarzutowi o okrucieństwo dawnych swych towarzyszy, generałów krystynistowskich, ponieważ lord Palmerston oświadczył, że wina okrucieństw po obu stronach leży. Dowodził on, że generałowie królowej w czasie jego dwuletniego pobytu w Hiszpanii zachowywa-

li jaknajsumienniejszą tak zwaną konwencyę Eliota; co zaś do niego, to dekret w Durango wydany, jakkolwiek dotyczył bezpośrednio jego i jego współziomków, nigdy nie mógł go nakłonić do krwawego odwetu, a przecież raz zabrał do niewoli 1000 żołnierzy i 100 oficerów, kiedy już kilkudziesięciu anglików padło ofiarą owego dekretu z Durango; wiadomo zresztą jak po jego odejściu z Hiszpanii 100 anglików schwytych przy Andoain, zostało zamordowanych. Nie bacząc na proklamację pana Breton, nie można żadnych wniosków czynić o łagodności karlistów z proklamacji hrabiego de Montemolin. Lord John Manners starał się bronić dekretu z Durango koniecznością obrony przeciw obcemu najściu. Pan Borthwick zganił wszelką myśl wzniesienia wojny domowej, objawioną w okólniku a po oświadczeniu lorda Palmerston, wywołanem przez pana Evans, iż należy uważać za obrazę prawa gościnności wszelkie proklamacje o celu wzniesienia wojny domowej wydawane przez xięcia, który przytułek w Anglii uzyskał, rozprawy usunięto. Można by z nich wyprowadzić wniosek, że należałoby brabiemu Montemolin odmówić gościnności, jeżeli dalej nadużywać jej zechce. Długie rozprawy wywołane dodatkami do szczegółowych klauzul irlandzkiego bilu ubogich, podanemi przez pp. Gregory, Shaw, Smith O'Brien i innych, nie przedstawiały nic ciekawego. Dość ciekawą była jednak chwila, gdy lord Jerzy Bentinck z zwykłą sobie zarozumiałością oświadczył, że jedynym środkiem zapobieżenia nędzy w Irlandyi byłoby wzniesienie 400 domów przytułku i pracy. Na to odpowiedział pan Labouchere, że jego twierdzeniu zaprzecza najenergiczniejszym i najmniej dwójznacznym wyrazem, na jaki zwyczaję parlamentarne pozwalają, to jest że dowodzenia jego fałszywemi ogłasza.

— Madryt 26 Marca. —

Przedwczoraj ukończono długie, nudne i bezkorzystne rozprawy nad adresem odpowiadającym na mowę tronową. W ciągu tych rozpraw moderatysty starali się dowieść, że progresiści nie są zdolnemi do zaprowadzenia jakiegobądź stałego rządu, zaś progresiści dowodzili moderatystom, że utrzymują się przy sterze rządu jedynie własnowolnością i przekraczaniem prawa, kraj zaś w jego wewnętrznych i zagranicznych stosunkach doprowadzili do rostrojenia. Oba stronnictwa oddały tutaj sobie zupełną sprawiedliwość. Na każdym prawie posiedzeniu pan Mon nazywał niektórych deputowanych przemieszczeniami a ci jego marnotrawcą grosza publicznego. Generał Breton ogłosił w dziennikach, że progresistowski deputowany, pan Calvez-Canero, który jego postępowanie w Katalonii naganiał, jest niegodnym zasiadać w kortezach.

Nikną też wszystkie nadzieje, że kongres coś zrobi dla materialnego dobra kraju. Projekt, by rząd bez dalszej zwłoki przedstawił

kongresowi nową taryfę, został odrzuconym w dniu 20 większością znaczną. Minister skarbu oświadczył się wówczas stanowczo przeciw liberalnej polityce handlowej, a pan Mon dowodził, że należy brać przykład z rządu francuzkiego, który, gdy chodzi o kwestyę polityki handlowej „stoi na czele oświaty.“

W roku 1845 kortezy udzieliły panu Mon pełnomocnictwo do uregulowania wewnętrznego i zagranicznego długu krajowego i przeznaczyły 2 milionów piastrow dla zapłacenia procentu. Wiadomo, że pan Mon nie zrobił żadnego użytku z tego pełnomocnictwa. Z wewnątrzniemi wierzycielami ułatwił się on wypuszczeniem w obieg przeszło za 1 tysiąc milionów realów 3-proc. papierów a o zagranicznych nie pomyślał nawet. W tych dniach puszczone wieść, że pan Salamanca zostanie ministrem skarbu i że przedsięwzięcie środki pewne dla zaspokojenia wierzycieli zagranicznych (co do mianowania pana Salamanki, patrz w Nrze 87 gazety). Natychmiast stronnictwo moderatystów pod naczelnictwem pana Martinez de la Rosa, przedsięwzięto wszelkie kroki, by związać ręce każdemu przyszłemu ministrowi skarbu, nie wyszedł z jego łona. Panowie ci bowiem przedstawili projekt cofnięcia pełnomocnictwa do uregulowania długu krajowego. Pan Martinez de la Rosa popierał ten projekt, ponieważ władza może przejąć w ręce osób nie należących do stronnictwa umiarkowanych, a zatem nie zasługujących na zaufanie. Ministrowie popierali projekt, oświadczając przytém, że bez tego nie myśleli korzystać z pełnomocnictwa. Dla tego projekt jednomyślnie zatwierdzono.

Z Vigo donoszą pod dniem 20 b. m., że powstańcy z Oporto bili z dział w dniu 18 b. m. do portugalskiej twierdzy Viana, przy ujściu rzeki Lima. Portugalska eskadra odpłynęła tam z Vigo, gdzie przyplłynął okręt liniowy angielski i dwie fregaty. W Vigo lud gwałtownie oparł się przeniesieniu na okręty wielkiej liczby zboża przeznaczonego do Anglii. Dla tego tameczny konsul angielski przyzwał na pomoc z rzeki Tagu kilka okrętów wojennych. W Coruña także podobne zajście miało miejsce, ale silne wystąpienie załogi i żandarmerji położyło mu koniec.

Onegdaj rząd przedstawił kongresowi projekt do prawa, o przywozie i wywozie zboża.

W nocy z dnia 22 w gospodzie o pół mili ztąd odległej, żandarmerja schwytała 18 osób, które z bronią i końmi myślały uciec się do Katalonii, by tam połączyć się z karlistami. Około 40 innych zdołało uciec, ponieważ zaś ukazali się w okolicy Eskurjału, wysłano więc przeciw nim oddział wojska. W dniu 21 około Toledo zjawilo się kilka gromad konnych i uzbrojonych karlistów. Ułani i żandarmerja, posłani za nimi, dognała jedną gromadę, zabili jej 3 ludzi, 2 wzięli w niewolę, siedmiu innych wpadło wręcz alkada z Ybenes, który za nimi z oddziałem

wojska pośpieszył. W okolicy naszego miasta wielka niepewność panuje, szczególniej na drodze do Andaluzji. Dziś wyruszył ztąd batalion piechoty, który ma stanąć garnizonem w okolicach Toledo.

Z wyspy Minorki pod dniem 12 b. m. otrzymane wiadomości donoszą, że wojska, które miały wzmocnić słaby garnizon w Mahon, dotąd tam nie przybyły. W dniu 26 wplynęła do tamecznego portu neapolitańska korweta *Valeroso* o 20 działach. Dowódca jej oświadczył, iż ani w Cagliari, ani w żadnym z portów sardyńskich które opłynął, nie spotkał żadnego śladu uzbrojeń karlistowskich. W dniu 12 korweta miała port Mahon opuścić. W dniu 3 b. m. stanęła tam na kotwicy angielska korweta *Amazona*. Żaden francuzki wojenny statek nie stał w tym porcie.

Rozmałości.

SPRAWY MEXYKAŃSKIE.

Już rok cały upłynął od rozpoczęcia wojny między dwoma rzeczospolitemi Północnej Ameryki. W marcu 1846 generał Taylor przekroczył granice Texas; w kwietniu pierwszy raz spotkał mexykanów pod wodzą generała Arista; miesiącem później stoczył dwie bitwy pod Polo Alto i pod Resaca della Palma. Amerykanie rozszerzyli widownię wojny w miarę odniesionych zwycięstw, a kiedy eskadry ich blokowały wybrzeża zatoki, kiedy generał Taylor brał Monterey i ciągnął na południe ciężką drogą do Meksyku wiodącą, dwa inne oddziały wojska, natychmiast prawie zmienione w kompanie *settlersów*, osiedlały się raczej niż rozkładały obozem, na północy i zachodzie, w Nowym Meksyku i w Kalifornii. Dziś flota Stanów Zjednoczonych pewno już dokonała demonstracyę pod Vera Cruz; armia posunęła się dalej ku San Luis Potosi, gdzie zgromadzone są siły mexykańskie tamujące drogę do stolicy; zabrała *Victoria* w stanę Tamaulipas. Takie są ostatnie wiadomości o wojnie, a pomimo ugruntowanych widoków co do rychłego jej zakończenia, pomimo niesłychanych kłopotów w jakie pogrąża oba narody, z każdym dniem trudniej przychodzi naznaczyć kiedy się skończy i jak zostanie rozwiązana.

Wiadomo przecież że Santa Anna wrócił do Meksyku tylko za przyzwoleniem Washingtonskiego gabinetu. Stanowczo sprzedał on pokój z góry, warując sobie że Stany Zjednoczone zaręczą mu władzę dyktatorską na lat dziesięć, a on w zamian władzy tej użyje ku ich korzyści, ustępując terytoria których sobie życzyły; lecz zaledwie stanął na lądzie, Santa Anna poznał natychmiast że pośród wrzenia powszechnego umysłów, niepodobna się będzie utrzymać przy władzy chociażby napomknąć tylko o pokoju. *Herald* Newjorski ogłosił ugodę; generał odpowiedział w *Republicano*, że to jest podstęp przez Yankesów wymyślony, by go oczernić w oczach Meksyku, i natychmiast pośpieszył do Potosi objąć dowództwo nad wojskiem. Tam go dotąd zatrzymuje nieustanny spór między stronnictwami Meksyk rozdzielającymi, a położenie w jakim stawiają go obecnie intrzygi wewnętrzne, zmusza go do okazywania a-

merykanom bardziej wojowniczego usposobienia jak-by sam pragnął.

Z drugiej strony, z każdym dniem jawniej postzegają że wojna ogromne pociąga koszta, i trwają się myślą że rok jeszcze potrwac może przyjdzie do stanowczych wypadków, wedle doniesień generała Taylor. I jego też zresztą opinia potępiła pierwój pod niebiosa wynosząc; wyrzucano mu z amerykańską gburowatością że zbyt korzystną kapitulacyę udzielił garnizonowi Monterey; prasa nastawiała go tonem jakiego potrzeba używać by podobać się często chlopskiemu humorowi prawodawców unii: „Umarł on, pisano, w stanie poczwardki, jak robak tabaczny kiedy go mróz zakoczy.“ Zasmucony, zmiechęcony, generał skarżył się żywo w liście prywatnym, który wnet wydrukowano. List ten zaś nie mógł skrzepić zaufania, wykazywał bowiem rzeczywistą słabość Stanów Zjednoczonych. Wiele nastęrczała do myślenia wiadomość że Monterey, było wypadkiem, o koliczności na którą rachować nie miano prawy; że pod Monterey, tak głęboko na terytorium nieprzyjacielskiem, było tylko sześć tysięcy dwieście pięćdziesiąt ludzi, a z tych dwie trzecie ochotników, że jazda z Tennessee i Kentucky, przez pięć miesięcy odbywszy drogę od siebie do głównej kwatery, prawie natychmiast wróciła się, bo podróż zajęła cały czas na służbę wyznaczony; nareszcie, że przez cały czas wyprawy, nie otrzymywano z macierzystego kraju ani środków transportowych, ani żadnego rodzaju pomocy. Znaleźli się nawet w kongresie członkowie, którzy projektowali w obu izbach odwołanie wojsk, na wschodnią stronę Rio Grande, z téj strony zakwestionowanej granicy, którzy opierali się powiększeniu wojska, za chorowi nowych terytoriów, wydaniu nowych pożyczek. Jednakowoż nie nie wstrzymuje tego ruchu wojennego i zdoływczego w który prąd okoliczności, indywidualne lub ogólne namiętności wprawiły dziś politykę Stanów Zjednoczonych. Rząd mexykański, odrzucając świeże układy o pokój z

Washingtonu przestane, oświadczył że nie myśli traktować z nieprzyjacielem dopóki z gruntu mexykańskiego nie ustąpi. Generał Taylor oświadczył także w głośnym liście swoim że nie pójdzie dalej za Saltillo, gdyż brak dróg i wody do przebycia trzystu mil oddzielających go jeszcze od San Luis Potosi. Polk nie zważał na te odrazy, które zresztą straciły wagę, jak tylko Tampico, najważniejszy port po Vera Cruz, dostał się w ręce amerykańców, o czym generał Taylor nie wiedział kiedy list ów pisał. Wydano rozkaz aby iść prosto do Meksyku; mianowano naczelnego wodza, kongres uchwalił jednomyślnie dziewięć pułków ochotników i dziesięć regularnego wojska, razem pięćdziesiąt tysięcy żołnierzy; zatwierdził na pokrycie tego ogromnego wydatku wypuszczenie nowych papierów do wysokości 28 milionów dolarów, biletów mogących się wedle woli okeziciela zmieniać na obligacye wypłatne w ciągu lat dwudziestu i przynoszących 6 od 100 procentu aż do téj pory. Sprzedaż gruntów publicznych, których szacunek podnosi się w miarę napływu wychodźców, ma dostarczyć funduszu na pokrycie procentów i na umorzenie pożyczki; zeszłego roku, sprzedaż gruntów w nowym stanie Wisconsin uczyniła blisko pół miliona dolarów. Opozycyjni twierdzili że wydanie papierów tak znaczne obniży kurs papierów publicznych, lecz przeciwnie podniosły się one bardzo. (D. c. n.)

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 19 do dnia 20 Kwietnia.

Straszewski Henryk hr., Maciszewski Ludwik ob., Fiałkowski Franciszek, z Galicyi; -- Bogusz Antonina ob., Schwartz Franciszek, Witaszewski Karol ob., Karwicki Wincenty, Wojnarowski Józef ob., z Polski; -- Jakobi Fryderyk, Hesse Józef, Ejsenecker August, Treunfels Juliusz, Pariser Adolf, Karnicki Teodor hr., porucz. ces. austri., z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Dłuski Tomasz ob., do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

Obwieszczenie.

Nro 1736.

CESARSKO KROLEWSKI

WYDZIAŁ DOCHODÓW PUBLICZNYCH I SKARBU

Miasta Krakowa i Jego Okregu.

Na zasadzie upoważnienia C. K. Rady Administracyjnej z d. 29 z. m. r. b N. 1715 podaje do powszechnej wiadomości iż w dniu 27 b. m. i r. do godziny 1 z południa odbywać się będzie w Biórach C. K. Wydziału Dochodów Publicznych i Skarbu publiczna *in minus* licytacya przez opieczętowane deklaracye oddzielnie co do każdej z dwóch kategoryj tu poniżej wskazanych składać się winne, na wypuszczenie w przedsiębiorstwo okopania lasów Skarbowych, mianowicie:

1) Części lasu Szczeciniec w obrębie Czerlichów położonego w linii arundacyjnej sążni 1,000 od kwoty złotych polskich 400 poczynając -- i

2) Części lasu Bronowickiego dla zupełnego zamknięcia go w liniach arundacyjnych w ilości sążni 1,128 od kwoty złotych polskich 752 poczynając, — które to okopanie z dniem ostatnim Października r. b. ukończonóm być winno.

Chcący licytować winien jest w terminie wy-

żej wskazanym złożyć na ręce Przewodniczącego w C. K. Wydziale Dochodów Publicznych i Skarbu opieczętowaną deklaracyą wedle wzoru poniżej wskazanego, i złożyć *vadum* do każdej szczegółowo licytacji po złotych polskich 100 w C. K. Kassie Głównej, która złożenie to na wierzchu deklaracyi poświadczy.

Warunki téj licytacji każdego czasu w godzinach Biórowych w C. K. Wydziale Dochodów Publicznych przejrzaniami być mogą.

Wzór do Deklaracyi.

Deklaracya.

Która podpisauy oświadczuję się stosownie do ogłoszonej licytacji przedsiębiorstwa okopania lasów dopełnić wszelkie warunki tego przedsiębiorstwa, i podjąć roboty w lesie (tu wymienić w którym) za sumę złotych polskich (wypisać literami i cyframi) *vadum* przepisane jak poświadczenie C. K. Kassy Głównej na wierzchu deklaracyi w kwocie złotych polskich 100 złożyłem (wyznać datę, imię i nazwisko i miejsce zamieszkania).

Kraków d. 7 Kwietnia 1847 r.

Przewodniczący

MAIEWSKI.

(3r.)

p. o. Sekr. S. Popielecki.